

NHẬT KÝ ĐỘC HÀNH

TRẦN CẨM QUỲNH NHƯ'

1. Nơi tôi lưu lại là một nhà trọ nho nhỏ khuất lấp trong vạt rừng, mà khách lạ nếu không cố ý đi tìm sẽ không bao giờ nhận ra mái nhà xám xám yên ắng nép mình sau rặng cây um tùm. Nghe nói cô chủ nhà trọ hơn chục năm trước đây là một nhân viên văn phòng chán ngán cảnh "chính trị công sở" nên lui về đây ẩn cư lập nghiệp. Có lẽ không phải là đại gia, không được đại thụ chống lưng, và cũng có lẽ cái đầu không thuần kinh doanh nên khu homestay hết sức khiêm nhường với những phòng gỗ nhỏ nhỏ mái lá đơn sơ nhưng trang trí đầy nghệ sĩ tính, tiền lưu trú giá chấp nhận được, mà mọi thứ đều có thể uyển chuyển cảm thông, không có kiểu tính tiền dứt khoát đôi khi đến vô lý như khách sạn.

Khu vườn nhỏ, dưới con mắt quê mùa của một người ít đi đây đi đó như tôi, cả đời chỉ biết quần quăn dạy học và cơm nước cho gia đình, là cả một thế giới nghệ thuật đan xen thiên nhiên, vu vơ và ngẫu nhiên bàn tay con người can thiệp vào cỏ cây, mà thật ra là cố ý cách mỹ thuật: vài chú tiểu bằng đá xanh với nụ cười hóm hỉnh đang quét lá vàng lấp ló trong bụi cà chua bị trái trĩu cành long lanh khoe những chùm ngọc đỗ xanh mẫm mĩm, một hai nhánh lan rừng đứng đưa ở đầu nhà, vài khóm sao nhái vàng rực lả lơi gần tàng mận lác đác vài chùm trái non xanh, hàng bông dứa cặm viền lối vào nhuộm tím cả buổi chiều...

Những góc khác có vẻ như để mặc cho thảo mộc mọc sức lan tràn, không xô bồ rối rắm mà quyến rũ hoang dại như mái tóc chàng lãng tử phong trần.

2. Nghỉ ngơi chút ít sau chuyến đi dài trong căn phòng tĩnh lặng chỉ rớt rơi vài giọt chim hót long lanh. Bữa trưa đơn sơ muộn màng từ nhà bếp cùng lũ thanh niên ồn ào nhăng nhít. Rồi chúng nó cũng tản đi, nghe nói xuống chợ tìm đặc sản và quán bar. Theo chỉ dẫn của bà bếp dễ thương, tôi háo hức thả bộ thám hiểm con đường đất tí nị luồn trong đám cỏ voi xanh mượt dẫn ra bãi biển.

Vắng ngắt. Thật tốt khi được ở một mình. Độc hành. Độc cư. Và độc thoại. Dường như tất cả những gì liên quan tới cô độc đều có sức thu hút vô cùng mãnh liệt với tôi. Cho nên con đường ngắn đi bộ một mình thần thơ có mươi phút từ homestay dẫn ra bãi biển với tôi là cả thiên đường, nơi mà cây cối cỏ hoa đều có sự liên thông sâu thẳm vào hồn tôi, bát ngát và cảm động.

Nhưng tôi đâu có một mình! Chung quanh tôi bao nhiêu sinh vật đang "sống" mạnh mẽ và linh động: Đàn mây trắng trên kia trôi chậm chậm, vạch sắc nét trên nền trời xanh biếc. Gió thắm thì luồn vào những vòm lá bông bênh, hát lên những bài ca của riêng nó, rì rào nhẹ êm. Mấy nhánh trầm liễu như những cô gái điệu đà, giữ giữ mái tóc xanh cài vài chùm hoa đỏ thừa thốt, cho hương trầm ngai ngái nhuộm đầy không gian, rồi bất giác để rơi vài chiếc úa vàng đáp xuống lũ cỏ khô héo nửa vàng nửa xanh. Kia vạt xuyên chi uốn éo thanh mảnh bừng trắng một quãng đường, tùm tùm mấy nhụy vàng tươi tắn dịu dàng. Tiếng một con suối đâu đó êm êm chảy từng sợi nhỏ nghe huyền ảo thanh thanh như ai đó tao nhã gõ trống không linh réo rắt chen lẫn tiếng cổ cầm thánh thót xa xa...

Không khí cũng đang "sống": Nó bung ra cơ man nào là mùi hoa cỏ, mùi rơm rạ, mùi khói đốt lá, mùi những đóa tường vi nhỏ nhắn hồng hồng tỏa hương ngọt nhẹ thoáng cười e ấp nơi tường rào... Một tiếng chim chìa vôi lãnh lớt xa xa, và kia một bóng dáng đen trắng quen thuộc vút ngang qua tầm mắt tôi rồi đáp lại trên nhánh cây trên cao đằng kia với chiếc đuôi đánh lên xuống tạch tạch và cánh xòe ưỡn ngực, mổ chìa lên trời đầu niềng niềng kiêu hãnh hót một thôi dài. Tiếng hót ban đầu là những nốt ngân ngân như thủ thi tâm sự, rồi sau đó là phần chuyển tiếp, một loạt nhí nhảnh trong vắt và cuối cùng một bản trường ca cao vút tưởng như xuyên tận tầng mây khiến lòng lãng tử vô tình nghe được khúc ca núi rừng lòng xao xuyến nao nao...

Tiếng hót điệu kỳ làm tôi chợt nhớ có lần ở rẫy rừng, thằng bé chăn trâu chạy vô kiếm anh Ba tôi lúc đó đang cuốc cỏ rẫy khoai mì: "Chú Ba, chìa vôi nè, nuôi hông?". Vừa nói nó vừa giơ ra bùm tay: Mấy con chim non đỏ hỏn yếu ớt kêu không ra tiếng, đầu quặt quẹo không chút sinh khí. Tôi nghe anh Ba la: "Còn non quá bây bắt làm chi, nuôi không sống đâu, đem trả cho mẹ nó đi!". Thằng nhỏ dạ, cầm đầu chạy dưới ánh nắng khô hắt đất rừng Long Khánh. Tối, nằm tòn ten trên võng, anh Ba kể cho tụi tôi nghe tuổi thơ của anh lớn lên cùng tiếng chim chìa vôi trong vườn Nội những ngày Hè. Anh nói trong thành phố nó là con chim chích chòe sang trọng lú lo trong lồng son, giọng ca trầm bổng hiền hòa, nhưng ngoài thiên nhiên nó là con chìa vôi mộc mạc, hót tiếng rừng có thanh âm của suối reo, của thác đổ, của gió rì rào trong ngàn cây...

Thần thơ cũng hết buổi chiều! Khi ra tới biển trời đã hoàng hôn, vắng ngắt đến rợn. Xa tít tắp đằng kia vài người trẻ đốt lửa trại, trời chưa tối nên ánh lửa còn

nhòe nhoẹt trong buổi tà dương, nhưng xuôi gió nên tôi ngủi thấy mùi khói rơm và củi sọt, và vọng về nơi tôi đứng những tiếng cười trong trẻo dễ thương nghe mà mơ ước! Thời ít nhất cũng ngắm được cảnh mặt trời lặn! Cũng là cái trông đồ trứng muối rục thắm nằm nửa vơi ở chân trời trên mặt nước mênh mông, cũng vẫn biển dịu êm rì rào ngoài khơi và ì oạp khi những con sóng tung tăng vỗ vào bãi đá, cũng bãi cát xám xịt bên lở để lộ ra cơ man nào là rác kéo dài đến mút mắt, nhưng hôm nay mọi thứ đều như được giải thoát một sự giải thoát đúng nghĩa, để mọi thứ đều trôi đi nhẹ nhàng theo sóng, miễn ký ức khổ đau, những ràng buộc khắc khoải, nỗi hoang mang trong thân phận con người...

3. Buổi đêm tôi thức giấc nhiều lần, thú vị cuộn mình trong chiếc mền êm, không khí thoảng nhẹ mùi tinh dầu cam ngọt. Vẫn vờ lắng nghe tiếng dế rì rả ngoài kia, tôi không tin thực sự mình đang hiện diện nơi không gian xa xôi không phải là nhà. Những gì quá đổi tầm thường với thiên hạ, đối với tôi, nó là cả một cuộc cách mạng! Tôi đã âm thầm rời nhà, một mình, thay vì đi với nhũm bạn thân như những lần "vùng lên" ngày trước, tự nhủ trong lòng: "N ời, tao sẽ đi chơi luôn cả phần mày!". Tưởng tượng bạn mình đang nằm trong bệnh viện với một đồng dây nhợ ghim quanh, lòng có chút nào mặc cảm tội lỗi khi đi tìm niềm vui cho riêng mình? Chỉ duy nhất một lần này thôi N ời, tao chắc chắn sẽ không còn có thể rời căn nhà u ám đó đi đâu nữa hết, dù nó đâu xứng đáng để tao gắn bó dài lâu...

Bình minh len vào phòng bằng những sợi ánh sáng mờ mờ liêu trai. Quầy chiếc ba lô nhẹ tôi băng ngang sân, nói "Hi" với lũ thanh niên thiếu nữ đang ồn ào trong bếp, tùm tùm khi thấy tụi nó lấy rau chọi nhau cười đùa chí chóc. Tuổi trẻ dễ vui! Để khi phải bù đầu tóc rối với nước mắm nước tương bốn mươi năm ròng rã, một ngày tụi nhỏ sẽ mỉm cười khoái chí khi lâu lâu được một lần làm... biếng! Mỗi người đều phải trải qua số phận của mình. Ai nói trước được trong số những thanh niên thiếu nữ tươi vui đẹp đẽ đó hôm nay, biết đâu đứa được gia đình đặt nhiều kỳ vọng nhứt, lại là đứa bầy nhũm ba chìm chưa từng có một ngày thư thái? Và biết đâu đứa nhìn thấy có vẻ ít tiềm năng nhứt, sau này lại là đứa "thành đạt" nhứt trong đời? Tôi viết chữ thành đạt trong ngoặc kép vì thành đạt có tới năm bảy đường. Mà kệ, miễn là thành đạt. Đời này có gì mang ý nghĩa tuyệt đối? Thôi hãy tạm bằng lòng với cái tương đối nào có vẻ tuyệt đối nhứt!

Nắng nhẹ vàng tênh. Một con mèo cam nhỏ nằm ườn người trên chiếc ghế bập bênh bằng gỗ, kiêu sa như một nữ hoàng. Ờ mèo nhỏ, nghe nói lúc này trên mạng, mèo cam tai tiếng lắm phải hôn ôn ôn??? Ui ui cu cậu không trả lời chỉ giờ ra cái bụng tròn trĩnh, trắng hồng, ánh mắt trong veo bạo dạn nhìn tôi và kêu meo eo eo, giọng nũng nịu như muốn nói "Cô ời, con nè!". Tôi có một nhược điểm chết người là không khi nào cầm lòng cho đậu khi thấy cái bụng tròn vo của một bé cún hay bé mèo con! Ôi chao cúi người xoa xoa cái bụng êm ấm mềm mại của nó, một cảm giác cực kỳ yêu thương và dễ chịu làm sao á. Nó vươn bàn tay nhỏ xíu khoèo ngón tay tôi không buông. Tôi hỏi: "Meo meo ời đi chơi hông?". Ở kia nó nhảy xuống chạy theo tôi thật! Tôi bỗng nó đặt trở lại trên ghế, khi ra tới cổng nhìn lại đã thấy êm lững thững chạy theo sát gót! Cô chủ homestay trong sân cười lớn: "Cô đi đi cô, để con ằm nó vô!". Tôi vói xoa cái đầu tí nị: "Hẹn lát nữa gặp lại, Ginger!".

Còn sớm lắm, con đường quê còn thừa thớt bóng người. Nó rất bình thường không có gì đặc biệt, y hệt như những con đường quê của miền Nam, có đồng lúa xanh đến tận chân trời thoảng hương sữa nhẹ, có bóng dừa xòa tóc nghiêng nghiêng làm điệu, bụi chuối nương tựa nhau đầm ấm không quên khoe buồng chuối mẫm mĩm vài trái trở mình vàng hanh, con gà mẹ bươi đất túc túc bầy con tròn trĩnh lảng xảng dưới rặng tre râm mát... Nhưng lạ lùng, cứ hễ nhìn những cảnh vật tầm thường trong yên bình đó, là lòng tôi lại gợn lên một cảm xúc khó tả, rưng rưng, nao nao, lòng thấy "dịu dàng như cánh bướm non" - đành phải mượn câu nói của nhà văn Tự Lực Văn Đoàn, vì đó đúng là cảm giác nhẹ bâng, cảm động, và mong manh! Như con đế nhỏ mấy chục năm ngọt ngạt trong hộp xi măng, lòng tôi luôn khao khát màu xanh, nên tôi thềm ngấm cỏ dại tầm thường hơn hoa hồng kiêu sa, muốn dầm chân trong dòng suối rừng mát lạnh, ngồi thật lâu mà ngẫm nghĩ chuyện đời, hơn là đi spa sang trọng với hồ tạo sóng nơi các phu nhân tư bản đồ bàn chuyện giá vàng giá đô lên xuống thất thường! Tôi luôn có cảm giác gần gũi thật dịu dàng giữa mình và cây cỏ thiên nhiên, ngay cả nụ hoa, gộp đá, viên sỏi, dòng suối, cả con đường đất đỏ ngầu hun hút dưới chân, mà vì muốn hòa với nó làm một, tôi đã cởi đôi giày thể thao đeo lên vai, đi chân trần để cảm nhận trọn vẹn cái mát lạnh vô cùng dễ chịu khi chân tiếp đất, sự sáng khoái thấm đẫm cả người.

Trái với cung cách luôn thu mình lại tối đa lúc sống trong xã hội loài người, khi đến với thiên nhiên và sự vắng lặng hiếm có, tôi liền chẳng e dè mở rộng cả tâm hồn với đầy đủ những giác quan... Bộ não như ngừng hoạt động để bù lại những tháng ngày rối rắm quay cuồng khi giao tiếp với con người, khi giảng bài, khi viết lách, khi tiếp nhận thông tin các loại, cả khi buồn thương cho một nhân vật bất hạnh trong phim hay vui mừng cho một cảnh đời nghị lực cuối cùng đạt được thành tựu như ý...

Giờ đây lòng tôi hoàn toàn trống rỗng, thanh thoi, an nhiên như vũng nước trong vát nho nhỏ bằng một vòng tay yên bình nằm lại giữa những gộp đá sau khi thủy triều đã rút, vui vẻ hài lòng chơi đùa cùng vài con cá nhỏ xíu le te lội... Nó, lòng tôi, đã vượt qua những ý nghĩ lang thang như vượn nhảy như ngựa phi (tâm viên ý mã) xưa nay cứ cắc cớ đào sâu xuống thăm thẳm những buồn thương năm mươi năm, những giọt nước mắt nuối tiếc, những dằn vò đớn đau, những mất mát ngậm ngùi phút chốc tự xóa nhòa, trở thành sáng trong và thư thái trong sự thanh thản tuyệt đối diệu kỳ. Tôi trở lại làm đứa con nít ngây thơ vô nhiễm.

Buổi sáng mát rượi sau cơn mưa khuya. Những vòm lá được rửa sạch tinh tươm, lấp lánh dưới nắng ban mai. Chiếc cầu nho nhỏ như tranh vẽ trên lạch nước rong rêu. Tôi chậm chậm tiến lên, nghe sức nặng của cả thân mình đè lên hai đầu gối tội nghiệp. "Lẽ ra mình đã nên sắm một cây gậy chống inox bốn chân!" và phì cười một mình. Có lẽ tôi không bao giờ ngờ được rằng mình đã có thể sống còn tới tuổi này. Và dường như do tôi chưa được sống hết tuổi thanh xuân, lại chưa có cháu nên tới giờ vẫn chưa thực sự quen với ý nghĩ mình đã già, không phải già ươm ươm, già ham háp, mà thật sự đã già đấng, già chát, già khú để đại vương! Không sai, khom người nhìn xuống dòng nước, tôi dễ dàng nhận ra gương mặt một người già mỗi một với mái tóc mỏng manh lưa thưa vài sợi bạc, mày vẫn cau dù cổ mím cười với bóng mình.

Bên kia cây cầu là cánh đồng cỏ mượt rượt, sừng sững duy nhứt một cây đại thụ lạc lõng giữa đất trời bao la. Không phải bồ đề vì lá không hình tim đuôi dài, chẳng phải đa, cũng không phải lâm vồ, vì lá bầu bầu hình oval và không có rễ phụ làm rèm buông xõa từ cành cao. Thân cây nẩy nở tròn gọn cao vút, tán lá khỏe khoắn xòe rộng chở che cho bao nhiêu tổ chim trên kia ríu rít đông đưa. Tôi vỗ vỗ thân cây mát lạnh đầy sứt sẹo, nghe như nhựa sống đang rần rật tuôn chảy, cảm thấy như tình cờ gặp được người bạn già tri âm mà những tháng năm từng trải đã cho chúng tôi bao nhiêu là vốn sống đáng quý cùng trải nghiệm đau thương. Trong lòng chợt gọn lên lòng thương cảm khi nhìn cái cây hùng tráng vươn lên chịu hết sức nóng đỏ xuống trên đồng cỏ để tặng cho đời bóng mát dịu dàng, lòng liên tưởng tới thần Atlas khom mình chống cả bầu trời. Không là đại lâm mộc hùng vĩ trên ngàn, không là tùng bách mộc xanh tươi giữa sương tuyết, thương cây đơn sơ chỉ là bình địa mộc, bình thường và hiền lành an nhiên nơi thôn dã...

4. Ngày cuối cùng lưu lại nhà trọ, mưa tầm tã cả ngày. Bọn nhỏ đã về SG hôm qua, để lại khu trọ không khí vắng lặng đến lạ lùng. Tôi như say sưa uống lấy từng giọt mật ngọt yên bình, buổi sáng nằm nướng thật muộn với con mèo cam nhỏ quẩn quýt dễ cưng, ăn sáng sơ sài với pate' chaud nóng hổi và tách trà gạo rang thơm phức mùi lá dứa... Thú vị từng mi-li-mét lúc mưa tạt lâm râm trên mặt, lên tay khi ngồi mãi ngoài hiên nhìn mưa rơi khi mịt mờ cả không gian, lúc thốt thức từng giọt từ mái lá... Mùi mưa trong veo và thanh ngọt, chợt thấy sáng khoái như không khí mới vừa được ban phép lành... Tội nghiệp những bông mận đỏ hồng chưa kịp kết trái đã rụng rơi từng chùm, bầm dập bị nước lùa về như xác pháo phủ đầy một khoảng sân. Kìa hàng sao nhái, bông dừa rạp mình tả tơi trong gió loạn. Lũ mười giờ đáng thương chưa kịp nở, những búp hồng phấn còn hàm tiếu đã dập vùi trong đám cành xanh non giờ như mớ tóc rối trẻ tràng...

Tựa lưng vào ghế êm, tôi thiu thiu ngủ bên hiên với con miu trên đùi... Dường như nắng có hừng lên đôi chút, yếu ớt ghé an ủi mấy bông hoa rũ rượi, rồi không lâu cũng chìm vào mây xám... Giấc ngủ dịu dàng cứ xâm chiếm lấy tôi, năm mươi năm tôi chưa bao giờ ngon giấc và nhẹ nhàng đến vậy... Rất lâu sau tiếng cô chủ khê khàng bên tai: "Cô Như ơi, trưa nay cô muốn ăn gì? Tội nghiệp cô quá, mưa hoài cô không đi đâu chơi được!".

Tôi cười xòa. Tôi đâu có muốn đi tới những chỗ danh lam. Tôi chỉ cần một nơi an trú, có không gian tĩnh lặng, có hoa lá hiền hòa, những thứ hết sức bình thường và tầm thường mà cả một đời tôi chưa bao giờ có được...

Con mèo nhỏ vươn vai rời bỏ tôi đi về phía bếp. Chắc cu cậu đói rồi...

Buổi chiều, tối đến nhanh. Làn ranh giữa ngày và đêm bị cơn mưa rừng dai dẳng xóa nhòa. Ánh đèn vàng chao đảo trong gió lay... Tôi đọc vài trang sách rồi lười biếng xếp lại trên đầu giường, quyển sách mang theo cho có, vì mấy ngày nay tôi chỉ mãi mê ngắm như cổ in sâu vào mãi mãi một màu xanh mẩn nhãn...

Tiếng đêm ngan ngát... Mỗi âm thanh đều nhẹ nhàng như sợ đau vụn vật, xạc xào ngoài đồng cỏ, rỉ rả trên mái tranh, và từng giọt thủy tinh long tong xuống cái lu lớn bằng mấy ôm, mà trên đó cô chủ hay gác cái gáo dừa bóng loáng sau khi cho bầy lan rừng giải khát ngoài hiên...

Giấc ngủ đến lúc đầu hôm như một phép màu, vì mấy chục năm nay tôi chưa bao giờ ngủ được trước một, hai giờ sáng. Khi mắt đã riu lại còn kịp nhận ra nhỏ mèo cam đang len lén lách mình qua khe cửa gỗ, nhảy lên nằm kế bên rù rù. Tôi ôm lấy nó, ngủ vui trong giấc ngủ thật êm ấm, nhẹ nhàng không mộng mị...

Ngay từ khi cửa lồng khép lại, lòng con chim nhỏ đã ở lại trời cao. Những chấn song tre sao có thể ngăn được lòng khát khao đi tìm chút gió cho riêng một tầng mây...

Từ đó nắm thân xác lưu lại, nhưng không còn gì giữ được đôi cánh chim ngoài hai chữ tình người.

Trần Cẩm Quỳnh-Như